

B

Røykens kulturpris

1987

til

Røyken Historielag

Hovedutvalget for kultur og fritid i Røyken har enstemmig vedtatt å tildele Røyken historielag bygdas kulturpris for 1987.

I begrunnelsen for tildelingen heter det blant annet: "Historielaget har på en mesterlig måte skapt grobunn for en del av kulturen i Røyken".

Det var kommet inn ni forslag på kandidater til prisen.

Overrekkelsen finner sted i forbindelse med innvielsen av Kornmagasinet i juni.



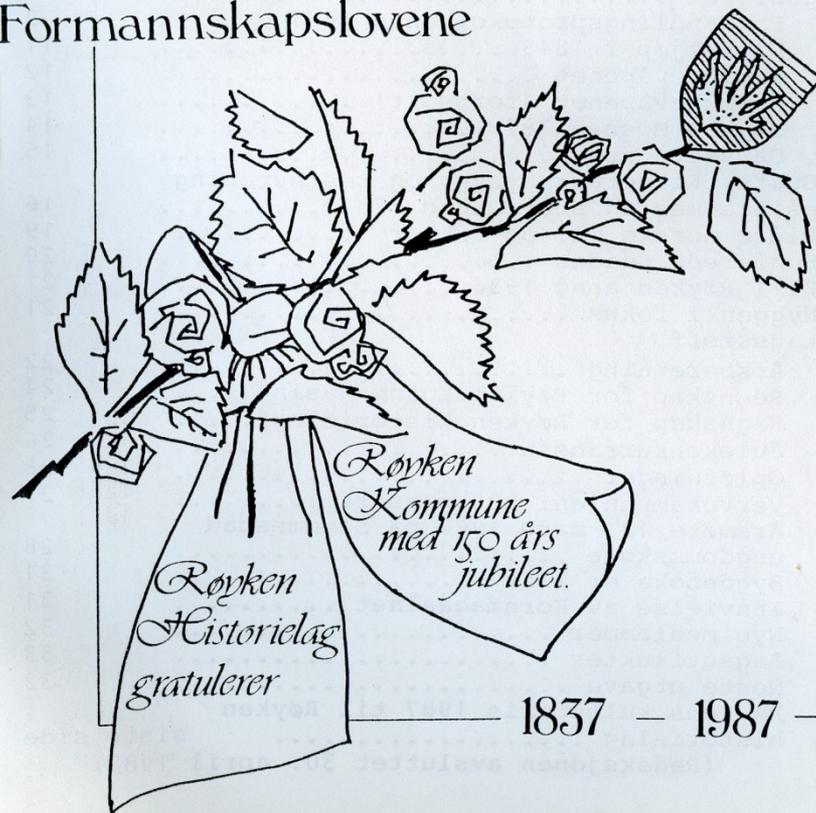
BYGDEMAGASINET

NR 7

MAI

1987

Formannskapslovene



Bygdemagasinet

Prestegårdsjordet 8, 3440 Røyken

Organ for Røyken historielag

Redaktør: Ole Sønju, Prestegårdsjordet 8,
3440 Røyken, tlf. 85 41 38

Innhold	side
Vi gratulerer Røyken kommune med 150-års jubileet	1
Forhandlingsprotokol anno 1837	2
Kirkekjøp i 1849	11
Kommunevåpenet	12
Kommunevåpenet (fortsatt)	13
Røyken Messen '87	14
De satte spor	15
Gustav Kirkerud: Nybygg og restaurering på Slemmestad store anno 1702	16
Eldre norske mål og vekter	19
Hunderede Gaader	20
Øl i Røyken anno 1936	21
Hyggen i fokus	21
Lagsstoff	
Årsberetning	22
Regnskap for Røyken Kornmagasin	24
Regnskap for Røyken Historielag	25
Julekonkurransen	26
Opløsninger	26
Vervekampanjen: 200 passert	27
Årsmøte 12. mars 1987 på Slemmestad ungdomsskole	28
Bygdeboka er klar	31
Innvielse av Kornmagasinet	31
Nye medlemmer	32
Lagsutflukter	33
Neste utgave	33
Røykens kulturpris 1987 til Røyken historielag	siste side
(Redaksjonen avsluttet 30. april 1987)	

Vi gratulerer

Røyken kommune med
150-års jubileet

I juni feirer Røyken 150-års jubileum for det kommunale selvstyre. Dette skal markeres på mange vis.

Bygdemagasinet hadde 3-4 sider omtale av dette i nr. 5, august -86. Der nevnte vi litt om utviklingen i folketallet gjennom disse 150 årene og vi gjenga ordførerrekken. Vi nevnte også den kommunale forhandlingsprotokollen fra 1837 som på det tidspunkt befant seg i Statsarkivet til tyding. Protokollen ble lenge ansett som tapt, men den kom til rette igjen for noen år siden. Derfor er protokollens innhold ukjent for folk flest.

Vår første tanke var å gjengi de første sidene av protokollen i fotokopi. Men på grunn av mange overstrykninger og svak kvalitet forøvrig ble fotokopiene ubruklige. Derfor gjengir vi Statsarkivets avskrift i uforkortet stand.



- underveis til
det første
Formandskabsmøde ----->

Aar 1837 den 20^{de} Iuni traadte vi undertegnede sammen, efterat fra Fogden gennem Lensmanden var blevet os kundgjort, at der ved offentlig Valgforretning, afholde paa Thingstedet Grini den Iuni sidstleden, ere blevne udkaarede til Formand for Røgens Præstegjeld, der Ifølge Fogderiets Brev af 15^{de} Iuni, overleveret Sognepræst Schnitler ved Lensmand Gabrielsen ere saaledes udkaarede:

A. Formænd:

1. Sognepræst Schnitler med 69 Stemmer
2. Gulbrand Trulsen Kjegstad med 68 Stemmer
3. Amund Gulliksen Hekleberg med 34 Stemmer
4. Peder Hanssen Willingstad med 26 Stemmer.

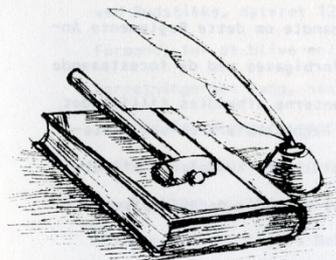
B. Suppleanter:

1. Ole Johnsen Nærnsnesstranden med 22 Stemmer
2. Hans Larsen Husebye med 21 Stemmer
3. Hans Johnsen Lingsom med 17 Stemmer
4. Michal Evensen Grini med 15 Stemmer

C. Repræsentanter:

1. Hans Engebretsen Wear med 56 Stemmer
2. Even Madsen Grimsrud med 54 Stemmer
3. Hans Larsen Husebye med 52 Stemmer
4. Adam Jenssen Nærnsnæs med 52 Stemmer
5. Peder Hanssen Thorsrud med 49 Stemmer
6. Adam Gabrielsen Baarsrud med 48 Stemmer
7. Michal Evensen Grini med 45 Stemmer
8. Olaus Olsen Hyggen med 41 Stemmer
9. Ole Johnsen Nærnsnesstranden med 39 Stemmer
10. Anders Pedersen Karlsrud med 37 Stemmer
11. Anders Ellingsen Bøe med 37 Stemmer
12. Hans Nilsen Ranton med 36 Stemmer.

Vi skulde nu til, i Overensstemmelse med Formandskabs Lovens § 16, at udvelge Ordfører og Viceordfører for di paafølgende 2 Aar, og udkaaredes saaledes til Ordfører Sognepræst Schnitler og til Viceordfører Gulbrand Kjegstad. Formandskabet blev enig om, at dets ordinaire Møder for det Første afholdes i Røgens Præstegaard den 1^{ste} Tirsdag i hver Maaned.
H: R: Krag Schnitler. G Kjegstad Amund Hechleberg Peder Willingstad



- der blev ført Protokol -

Aar 1837 den 14^{de} September samledes Formændene i Røgens Præstegaard. Alle vare nærværende. Fra Amtet var et Brev, dateret 1^{te} September d: A:, ankommet til Formandskabet. Amtet melder i denne Skrivelse, at da Statscassen fra næste Aars Begyndelse ikke staaer i Forskud for de Udgifter, der vedkomme de særskildte Communeanliggender, og saaledes ingen Anviisning for disse gennem Amtet kan ventes, saa bliver det fornødent, at Formandskabet snarest muligt træder sammen, for at bestemme hvilken Summa der bliver at udligne paa Formandskabs Distriktet. I denne Anledning overlagde nu Formændene indbyrdes hvor stor Sum der bør udlignes paa Røgens Commune, og antog man eensstemmigen, at samme for 1838 bør ansættes til 141 Sp^{dr} 48 s. da Præstegjeldets Skyld er 707 Skylddalere, bliver der alt-saa paa hver Skylddaler 24 Skilling.

H: R: Krag Schnitler G. Kjegstad Amund Hekleberg Peder Willingstad

Aar 1837 den 12^{te} December samledes Røgens Præstegjelds Formænd i Røgens Præstegaard. Man overlagde indbyrdes om, at et Reglement burde udarbejdes,

der bør følges som Regel ved Sagens Behandling og Gang fra Begyndelsen af næste Aar, naar Formænd og Repræsentanter i Forening sammentræde og behandle Sager, dem vedkommende. Formandskabet gjenemgik det Reglement, som under 7^{de} Juni d: A: er antaget for Drammens Formands og Repræsentanters fælleds Forhandlinger. Man var enig om, at dette Reglement i det Væsentlige burde tages til Følge, og besluttedes, at Repræsentanterne skulde indkaldes til at møde med Formændene den 4^{de} Januar næste Aar i Røgens Præstegaard Kl: 9 Morgen, for indbyrdes at handle om dette Reglements Antagelse, eller hvorvidt noget af samme bør forbigaaes ved de forestaaende Forhandlinger. Ved dette Møde med Repræsentanterne afhandles tillige det Fornødne angaaende Lønnen for Cassereren og Regnskabsføreren ved Skole- og Fattiggassen fra 1838 Aars Begyndelse. Imidlertid kundgjøres offentlig af Formandskabets Ordfører, at denne Post er ledig og at de, som



Hest og spisslede var det vanlige kommunikasjonsmiddel i Røyken for 150 år siden.

maatte attraae samme, melde sig snarest muligt hos Ordføreren. Repræsentanterne sammenkaldes ved Budstikker, som enhver strax paategner og sender fra sig, naar den er gjennemlæst. Formændene havde Intet videre denne Gang at afhandle og underskreve Protocollen.

H Schnitler G Kjegstad Amund Hekleberg Peder Willingstad

Aar 1838 den 4^{de} Januar samledes i Røgens Præstegaard efter Indkaldelse ved Budstikke, dateret 12^{te} December f: A:, samtlige Repræsentanter og Formænd, for at blive enig om et Reglement for Sagens Behandling og Forretningernes Gang, naar Repræsentanterne og Formændene sammentræde. I denne Anledning fremsattes nu, efterat Formændene, denne Sag betræffende, forud havde været samlet under 12^{te} December f: A: et Forslag herom. Man blev nu enig om at følgende Reglement bør gjælde som Regel og Rettesnor under Sagens Behandling ved Repræsentanternes og Formændenes fælleds Sammenkomster.

§ 1.

Paa den til Mødet berammede Tid opraaber Ordføreren, førend Forhandlingerne begynde, samtlige til Mødet Forpligtede. Enhver Udeblivende har enten ved Bud eller skriftlig Anmeldelse indberette til Ordføreren sit Forfald. Dette Forfald opløses for Forsamlingen. Inden Mødes Slutning tages Beslutning om, hvorvidt den Udeblivende skal paalægges den i § 18 og 37 i Loven om Formandskaberne paa Landet bestemte Mulct.

§ 2.

Den Orden, hvori de mødende Stemmeberettigede skulle have deres Pladse under Forhandlingerne bestemmes ved hver Samling ved udtræk af Nummere. Naar Ordføreren har forvissat sig om at det lovmæssige Antal Stemmeberettigede er tilstæde, erklærer han Mødet for lovlig sat, hvorpaa Forhandlingerne strax begynde. Inden disses Slutning bør Ingen forlade Forsamlingen med mindre han, for Ordføreren iforveien har opgivet sit Forfald.

§ 3.

Førend en Sag sættes under Debat, hvad enten det er en nye Sag eller en, som allerede har været behandlet, maa ifølge Lov om Formandskabet paa

Landet § 38 optages til ny Behandling, oplæser Ordføreren eller lader ved en af de tilstædeværende som er forpligtet til at møde, og som han dertil udnævner oplæse alt hvad til Sagen henhører, med mindre det, paa derom skeet Forslag, vedtages, at noget deraf og i saa Fald hvad der kan forbiegaaes.

§ 4.

Naar Sagen saaledes er foredraget, opfordrer Ordføreren de af Forsamlingens Medlemmer, som maatte ønske at yttre sig over samme, til at begjære Ordet. Dette skeer ved at reise sig. Flere sig paa een Gang, bestemmer Ordføreren, i hvilken Orden de erholde Ordet.

§ 5.

Den Talende henvender sig stedse til Ordføreren med sin Tale. Han bør nøie holde sig til den Sag eller Deel af Sagen, som er sat under Debat, og ikke tillade sig fornærmelige Udtryk mod Forsamlingen eller nogen af dens Medlemmer.

§ 6.

Larmende Ytringer af Misnøie eller Bifald under Forhandlingerne ere ikke tilladte.

§ 7.

Sagerne foretages i den Orden, hvori de findes anførte, i den af Formandskabets Ordfører udstædte Indkaldelse, med mindre i det mindste $\frac{2}{3}$ af de Stemmeberettigede, som ere nærværende, anderledes vedtage.

§ 12.

Naar et Spørgsmaal er sat under Debat, maa Forsamlingen ikke hæves, før end Spørgsmaalet ved Votering er afgjort, med mindre Udsættelsen besluttes ved Pluralitet.

§ 13.

Dersom en Sag, der ifølge § 38 i Loven om Formandskaberne paa Landet udsættes til et senere Møde, fordi færre end $\frac{2}{3}$ af de tilstædeværende Stemmeberettigede have været enige i den tagne Beslutning, kan dog Sagen,

naar Pluraliteten af Forsamlingen vedtager det, udsættes til at foretages i et senere Møde.

§ 14.

Naar der ved Behandlingen af meget vigtige Sager befindes, at disse trænge til nøiere Drøftelse, før end deri tages Beslutning, kan der af og iblandt Formændene og Repræsentanterne udvælges en Committee af 3 eller 5 Personer til derom at afgive Betænkning eller Indstilling. Dersom Forsamlingen finder det hensigtsmæssigt, kan denne tage Beslutning om Een eller Flere i Menigheden uden for Forsamlingens Midte, og da hvilke, bør anmodes om at sætte sig i Forbindelse med den udkaarede Committee, for med denne at overveie og behandle den Sag, hvorom Indstilling skal gives.

§ 15.

Committeen bør snarest muligt og hvis det ei kan skee inden 14 Dage efter dens Udnævnelse, da opgive til Formandskabet: Aarsagen til dens længere Udsættelse, for afgive sin Indstilling til Formandskabets Ordfører.

§ 16.

Saasart Committee-Indstillingen er indløben til Ordføreren, bliver den med eller uden Formandskabets Betænkning at udlægge tilligemed Sagens øvrige Documenter efter § 38 i Loven om Formandskaberne paa Landet.

§ 17.

Naar en Beslutning er tilført Protocollen, bør Tilførselen strax oplæses for Forsamlingen, for at samme kan forvisse sig om dens fuldkomne Overensstemmelse med den tagne Beslutning.

§ 18.

Naar Debatterne ere endte, sætter Ordføreren Sagen under Votering. Er Sagen deelt i eller under Deliberationen opløses i flere Spørgsmaale, skal Ordføreren lade ethvert Spørgsmaal efter dets Orden afgjøre ved Votering, hvilken Orden forud maa være opgivet og antagen.

§ 19.

Voteringen skeer paa følgende Maade
a, Stiltiende.

3. Fremlagdes en Regning for Locale for Formandskabet i Juni, September og December til Beløb 2 Sp^{dr} 4 S, endvidere en Regning for Reparation paa Storstuen i Præstegaarden til Beløb 1 Sp^{dr} 2 j 12 s, hvilke Regninger anvises til Udbetaling af Røgens Communcasse.

Med Hensyn til de Andragender, som fra Vedkommende ere indkomne til Formandskabet om at blive Casserer og Regnskabsførere ved Røgens Skole- og Fattigcasse, da vedtog samtlige Formænd, at Herr Jacob Tybring antages til at overtage dette Hverv for Aaret 1838. De Obligationer og Papirer som vedkommende Regnskabsvæsenet, skulle vorde ham overleverede saasnart Regnskabet for 1837 af Sognepræst Schnitler er bleven aflagt og decideret. Fattigpengene for 1^{ste} Halvaar 1838 har Sognepræst Schnitler lovet selv at udbetale i denne Maaned til de Fattige. -

Formandskabet vedtog, at Herr Tybring tilstaaes i Løn for det Arbejde, som af Formandskabet er ham anbetruet, 20 - tyve - Sp^{dr}.

H: Schnitler. G. Kjegstad Amund Hekleberg Peder Willingstad

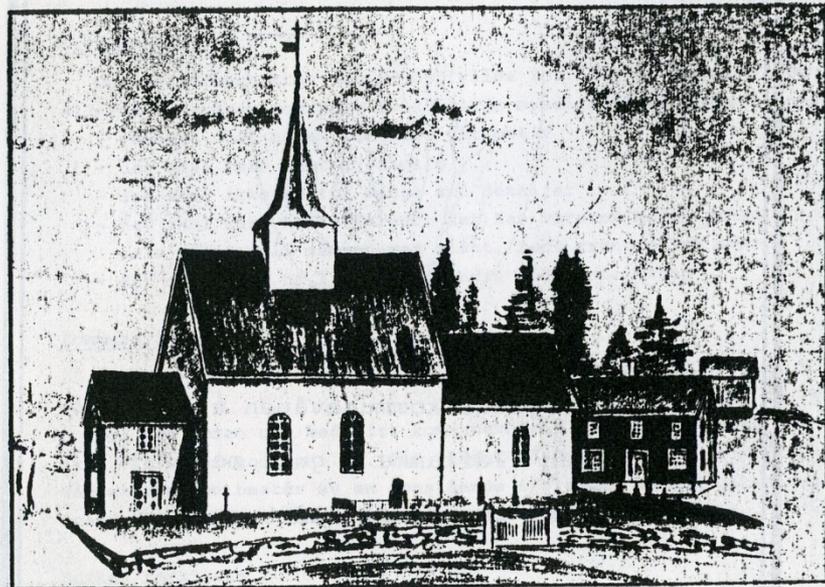


Røykens første ordfører
sogneprest Hans Rasmus Krag Schnitler
1838 - 1840

Kirkekjøp i 1840

Et stort økonomisk løft var det da Røyken kommune kjøpte kirken tilbake fra privat eier i 1849. Selger var lensmann Wilhelm Gabrielsen og prisen 2000 spesidaler.

Røyken kirke er trolig bygget i 1229.

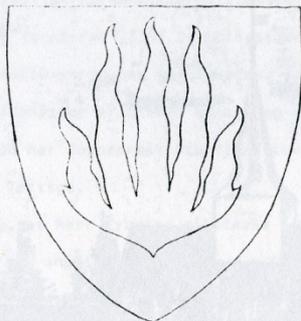


Tegningen ovenfor er laget av arkitekt Slåtto med et gammelt foto som forbilde.

Til høyre for kirken ser vi den gamle klokkergården. I denne bygningen ble Røykens første faste skole etablert allerede i året 1803. Bygningen lengst til høyre er klokkergårdens stabbur.

Skolebygningen ble revet i 1880-årene og erstattet av den bygningen som fortsatt står.

Kommunevåpenet



Røykens kommunevåpen er en ildflamme i gull med fem tunger på blå bunn.

-----<>-----

Våpenet er laget av den lokale kunstneren Sverre Hennum i året 1967.

-----<>-----

Kommunevåpenet (fortsatt)

Heraldikk

Heraldikk kalles den vitenskaplige behandling av våpenmerker. Ordet er avledet av det gamle herold som var en embetsmann for sermonier og våpenvesen. Vi vet f.eks. at de gamle norske konger lot bære sitt våpenmerke foran seg når de møttes til kamp.

Også mange stormannsetter hadde sitt eget våpenmerke.

Strenge krav

Det er strenge krav som må oppfylles for å få et kommunevåpen eller fylkesvåpen godkjent av statlige myndigheter. Vi vevner noen:

- våpenet skal inneholde bare ett motiv
- det skal være lett kjennelig
- det skal ikke ha for mange små detaljer
- det skal bare ha to farger, det kan være en metallfarge i sølv eller gull sammen med blått, rødt grønt eller svart
- det skal ikke ha likhet med andre godkjente våpen

Kommunevåpner

Kommune- og fylkesvåpen er av relativt ny dato, i alle fall i vårt fylke.

Hol var først ute med sitt kommunevåpen (1958). Men dette er ikke offisielt godkjent. I 1960 vedtok så Drammen bystyre sitt våpenmerke som består av en oppstående søyle med pålagt nøkkel og sverd i kryss. Men heller ikke dette er offisielt godkjent.

Røyken først ute

Sammen med Ringerike er faktisk Røyken den første kommune i vårt fylke som har et offisielt godkjent kommunevåpen. Året var 1967. Vi bør imidlertid nevne at Buskeruds fylkesvåpen - blå bjørn på sølv bunn - ble godkjent i 1966.

Sverre Hennums verk

Det var Røyken formannskap som ga kunstneren Sverre Hennum i oppdrag å lage et utkast til et kommunevåpen for bygda vår. Hennum var en kjent kunstmaler. Han var bosatt i villa Stuer like ved Røyken kirke sammen med sin frue Johanne.

Hennum diskuterte oppgaven med sin frue. Og det var faktisk hun som kom med ideen. I og med at bygda het Røyken mente hun at våpenmotivet burde ha tilknytning til røyk. Da lå det gamle ordtaket "ingen røyk uten ild" snublende nært.

Kunstneren laget en stilisert utgave av noen bjerkekubber stilt opp som en varme.

Men Riksarkivets fremste mann på området, Hallvard Trøttestad, kunne ikke godkjenne utkastet. Det var ikke heraldisk nok, het det i svaret. I samarbeide med O. Fjordholm i Riksarkivet ble utkastet bearbeidet videre. Resultatet ble at man fjernet bjerkekubbene slik at bare flammen var tilbake.

Røykens kommunevåpen:

På blå bunn en gull ildflamme med fem tunger

ble godkjent i statsråd i 1967.

(En helt annen sak er det at bygdenavnet Røyken trolig ikke har noen tilknytning til ordene ild eller røyk i det hele tatt).

**Røyken
Messen '87**
19.-21. juni i Røykenhallen.

- er også et ledd i jubileumsfeiringen

Her vil kommunen selv, bygdas næringsliv samt foreninger og lag presentere seg selv og hva de står for.

Arrangøren lover topp underholdning av de beste artister hver dag. Og tivoli for den helt unge garde mangler heller ikke.

Også Røyken historielag vil være med på å sette sitt preg på messen. Vi har litt av å by på.

- VELKOMMEN SKAL DU VÆRE -



To ordførere har mer enn noen andre satt sitt preg på utviklingen i Røyken i 150-års perioden. Det er arbeiderpartiordførerne Jon Leira med 27 års tjeneste og Thorleif Nilsen med 24 år.

Jon Leira

Leira var født i Hjørundfjord i 1870 og kom til Røyken som lærer på Frydelund skole i 1899. I 1923 flyttet han til Kirkebygda skole og ble i tillegg til lærergjærningen også kirkesanger.

Allerede i 1911 ble han valgt inn i herredstyret i Røyken. Og fra 1914 var han ordfører i bygda. Dette ble innledningen til en lang og stabil periode rent partipolitisk. Leira fortsatte som ordfører helt fram til 1940. Da inntok fremmede herrer landet og Leira ble erstattet av andre.

Årene 1914-1940 ble vanskelige på mange måter. Den første verdenskrig brøt ut omtrent samtidig som Leira overtok. Den skapte dyrtid og påfølgende depresjon og stor arbeidsledighet. Men like vel ble mange og store oppgaver løst i Leiras ordførertid. Byggingen av det kommunale elektrisitettsverket var en. Høsten 1919 ble strømmen satt på for de første. Forøvrig nevner vi bygging av syke- og aldershjem, sykepleie, skoler, lærerboliger og folkebooksamlere.

Leira kom også tilbake i ordførerstolen en kort tid etter fredsslutningen i 1945. En tid satt han også på stortinget.

Thorleif Nilsen

Thorleif Nilsen er født i Hyggen i året 1910. Hans far var steinhugger og begge foreldrene var sterkt politisk engasjert. Politikken fenget også den unge Thorleif, og han kom tidlig med i det politiske liv. I 1952 ble han valgt til ordfører, og han satt ved roret helt til 1975.

Dette ble en meget aktiv gjenreisings- og utbyggingsperiode etter fem års stagnasjon og forfall i krigsårene 1940-45.

Den første store oppgaven var bygging av et kommunalt vannverk som skulle dekke hele bygda. Allerede i 1946 ble de nødvendige vedtak fattet. Vann var en av hovedforutsetningene for boligbyggingen som etter hvert skjøt fart i velregulerte boområder. Skoler ble bygget i høy standard, og et prektig syke- og aldershjem i Midtbygda erstattet en trebygning fra 1919. Dette bare for å nevne noe.

Thorleif Nilsen markerte avslutningen av sin 24-årige ordførertid med innvielsen av det prektige nye rådhuset i Midtbygda i november 1975.

I dag er Thorleif Nilsen pensjonist og er bosatt på Prestegårdsjordet i Røyken.

Nybygg og restaurering på Slemmestad store anno 1702

Røykenboka (A. Killingstad: Røyken bygd før og nu) har ikke mange opplysninger om hvem som bodde på Slemmestad i gamle dager. Slemmestad ble tidlig cheffsgård, heter det, og vi får oppgitt navn på et par offiserer som bodde der.

Røykenboka er i det hele tatt meget ufullstendig når det gjelder gårdshistorie, og en bør vurdere å skrive en ny gårdshistorie for Røyken i forbindelse med ny bygdebok.

At Slemmestad var sjefsgård er vel litt sterkt sagt. Det var mest offiserer av lavere rang som bodde her fra omkring mitten av 1600-tallet og ca. 100 år framover. Det var Slemmestad store, som på denne tida for størstedelen var kongens eller kronens eiendom som var deres residens, vi kan vel ganske sikkert gå ut fra at de daværende bygninger lå oppe på høyden hvor vi har den nåværende hovedbygning.

En av de mest kjente av disse offiserene var løytnant Jochum Schacht som bodde her fra 1683 til 1713 altså i 30 år. I panteboka (tinglysningsprotokollen) er berettet om en hendelse fra hans tid som gir oss et interessant innblikk i forholdene på stedet den gang. En septemberdag i året 1702 fikk løytnant Schacht besøk av kommisjonen som var på rundreise i bygda for å inspisere kongens eiendommer. Kommisjonen var ledet av sorenskriver Jørgen Jensen, og besto ellers av følgende lagrettemenn fra Røyken: Christen Follestad, Jacob Hayum, Lars Aasgaard, Gaute Slemmestad og Anders Aaraads.

Det viste seg at det sto meget dårlig til med husene på gården. De var så brøstfeldige at de måtte bygges opp igjen på nytt eller trengte omfattende reparasjon. Det gjalt ikke minst hovedbygningen som besto av "Stufve", en kove og et rom ovenpå. (Ingen herregård altså).

Det ble satt opp kostnadsoverslag for bygging av ny bolig, og ifølge dette trengtes det 22 tylvter

tømmer. Det kunne hugges i egen skog, men hugging og framdrift ville koste	12	riksdaler
I tillegg "60 deler" til innredning ..	24	- " -
Tømmernes arbeidslønn	16	- " -
Skorstener og murarbeide	16	- " -
Smedarb., lønn til snekkere og smeder	18	- " -
Det måtte også bygges ny utvendig stolpebod (stabbur) da denne også var råttent	10	- " -
Nytt bryggerhus med bakerovn måtte bygges, og dette ville neppe bli billigere enn	30	- " -
Dessuten måtte "Kjølnen" også gjenoppbygges	8	- " -
Stallene og forhuset (fjøset?) var i bra stand, men låver og lader var så dårlige at det trengtes nye vegger av tømmer og ny spon på takene. Det ble anslått til å koste	24	- " -

Tilsammen nybygg og reparasjoner for 158 riksdaler

NB! Kjølnen eller Kjona var et tørkehus for korn, malt og lin. Det hadde ildsted på gulvet og et spaltegulv i passende høyde over dette. På en plattform ble så kornet eller det som skulle tørkes lagt på et kjoneklæde. Det var vevd av hestetagl eller krøtterhår og grisebust (ifølge Norsk historisk leksikon), og skulle være så tett at det holdt på kornet men slapp den varme luften igjennom. Kjølnen var brukt fra middelalderen av og helst i bygdene rundt Oslofjorden. Ellers har basstu (badstue) vært mye brukt som tørkehus.

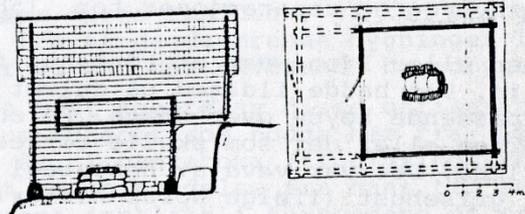
Når det gjalt Slemmestad, så bemerket kommisjonen at åker og eng var forsvarlig dyrket, skogen var noe forhuggen, men likevel god og tilstrekkelig til hustømmer og gårdens behov. Løytnant Schacht beklaget seg over gårdens store landskyld, og de derav følgende høye skatter og avgifter (åbot) som verken han selv eller hans forgjenger på gården hadde maktet å betale. Disse avgiftene var nå steget til 80 riksdaler, og denne gjeldsbyrden var også årsaken til at husene var i så dårlig forfatning. Løytnanten ville derfor ydmygest begjære å bli behandlet på

gunstigste måte.

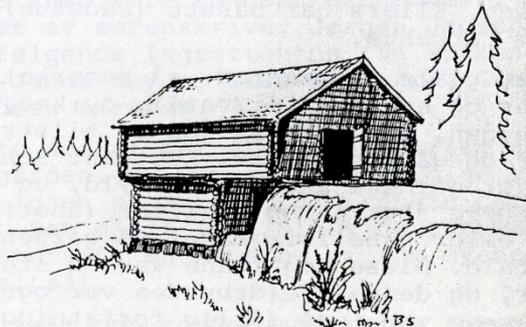
Han beklaget også at en brysom nabo, Hans Morberg, hadde tatt i bruk et skogstykke som iallefall under forgjengeren løytnant Adams tid for tyve år siden hørte med til Slemmestad. Det hadde ikke hjulpet noe at han flere ganger hadde forbudt ham å komme dit.

Kommisjonen hadde arbeide i to dager på Slemmestad.

Det finnes ingen bilder av kjona på Slemmestad store. I stedet gjengir vi en tegning av tilsvarende bygning på Brøholt gård. Denne holdt stand til omkring 1910. (Tegning Bernt B. Svendsen)



lengdesnitt
plan
streket linje = underetasje
prikket linje = øvre etasje



Kjona på Brøholt

Eldre norske mål og vekter

HULMÅL FOR FLYTENDE VARER

Et oksehode = 231,6 liter	En kanne = 1,93 liter
En tønne = 115,8 liter	En pott = 0,96 liter
En anker = 36,8 liter	En pel = 0,24 liter

HULMÅL FOR TØRRE VARER

En korntønne = 139 liter	En setting = 8,7 liter
En fjerding = 34,7 liter	En notting = 5,8 liter
En skjepe = 17,4 liter	En åttingkar = 2,21 liter

VEKTER

Et skippund = 159,4 kg	Et lodd = 15,5 gram
En vog = 17,9 kg	En kvintin = 3,9 gram
Et bismerpund = 5,98 kg	En ort = 0,97 gram
Et skålpund = 9,498 kg	Et gran = 3,8 mg
Et onse = 31 gram	

FLATEMÅL

Et tønneland = 3937 kvadratmeter	En kvadratfavn = 3,54 kvadratmeter
En mål = 984 kvadratmeter	En kvadratalen = 0,39 kvadratmeter

LENGDEMÅL

En sjømil = 7408 meter	En fot = 31,4 centimeter
En fjerding = 2824 meter	En rode = 3,14 centimeter
En favn = 1,88 meter	En tomme = 2,6 centimeter
En alen = 62,7 centimeter	En linje = 0,2 centimeter



Hundrede Gaader.

En av våre lesere har lånt oss en liten bok på 30 sider med tittelen "Hundrede Gaader". Den er skrevet av "Tante Stine" og kom ut på Marius Lunds Forlag i Christiania i 1891.

Boka gir et fint bilde av hvilke tidsfordriv og selskapsbeskjeftigelser som var vanlig for omkring 100 år siden. Derfor gjengir vi et lite utvalg av gåtene slik at våre lesere kan prøve seg.

Riktige løsninger - eller Opløsninger som det ble sagt den gang - finner du annet sted i bladet. LYKKE TIL!

- | | |
|--|--|
| <p>1.
Et Dyr foruden Fødder.
Med <i>K</i> en Rod blandt Rødder,
Med <i>B</i> en Ild, som tændes,
Naar Mennesker brændes.</p> | <p>42.
Man trækker mig om
Med Maven tom,
Gir mig Prygl og Slag
Hver eneste Dag.</p> |
| <p>2.
En Piberenser og en Mand,
Som trods sin Flid og Iver
Saa ofte sværtet bliver.</p> | <p>43.
I Vinduet jeg staar
Og dæmper Solens Hede.
I Hjertet slaar
Jeg dybe Saar
Forjager Fred og Glæde.</p> |
| <p>3.
En Konge nedsjunken i Sorg
Sad grublende udi sin Borg.
Jeg til ham blev fort:
Min Stemme blev hørt,
Og Kongen fandt Trost
I min venlige Røst.</p> | <p>44.
En Ting, som aldrig stille staar
Men regelmæssig slaar.
Naar den har slaat sit sidste Slag,
Da har Du set Din sidste Dag.</p> |
| <p>9.
Mændene jeg pryder; —
Hos Kvinden jeg regnes blandt Lyder.</p> | <p>49.
En Kjøkkenurt, som sætter
God Smag i mange Retter.
Men sluttet med et <i>n</i>,
Vil Du som Sandhedsven
Vist ei benytte den.</p> |
| <p>10.
Man kalder den Forbryder,
Som ei mit Bud adlyder.
Der er vist nok af dem,
Der finder mig for slem;
Men at jeg er umistelig
Maa være uomtvistelig.</p> | <p>50.
I enlig Stand jeg intet kan udføre,
Men har jeg blot en Mage,
Saa maa Du tro,
Vi begge
Kan megen Nytte gjøre.</p> |



Ø i Røyken anno 1936

Vi har kommet over et leserinnlegg i en Drammensavis fra desember 1936 som tar for seg alkoholpolitikken i Røyken. Og det lyder slik:

I Røyken har længe vært
forbud og krøll,
for svartsynet herjet så slem.
Men nu vil bli adgang,
ihvertfall for øl,
for gutta i Røyken har stemt.
I Nærnes og Åros skal brygget
gå inn,
men uten å bytte med vettet.
Og ute i Hyggen vil
brygget nå inn,
og Ølstad kan hete med rette.
Man snakker så smult om
et nytt bryggeri,
om dette blir lønnsomt og slikt.
Til alle som er interessert,
vil jeg si:
- plasør det i Røyken distrikt.
For det er jo selvsagt at salget
blir størst
hvor forbudet lenge har finnes.
Og nu har jo Røyken fått lov
å gå tørst
så lenge de eldste kan minnes.

-----<>-----<>-----
Vi vet ikke hvem som skrev dette innlegget,
men kanskje noen av våre lesere kan hjelpe oss?

-----<>-----<>-----

Hyggen i fokus

Og så var det mannen som hevdet at om tok vekk Drammen og Røyken, ja, da ville hele Hyggen være borte.

Airsberetning 1986-87

Styrets sammensetning:

Formann : Terje Martinsen.
 Nestformann : Bernt B.Svendsen.
 Kasserer : Harald Melvold.
 Sekretær : Frøydis Christoffersen.
 Styremedlem : Olaf Skryseth.
 Vararepersoner : Bjørn Brønner, Per Ølstad.

Valgkomite: Gunnar Kristiansen
 Ole Sønju.
 Odd Sandlund.

Revisorer : Evelyn Dagsleth.
 Torleif Nilsen.

Arrangementskomite:
 Lillemor Njøs Svendsen.
 Anne Grethe Graff.
 Odd Sandlund.

Medlemstallet pr. 26/2-1987 : 201.

I perioden er det holdt 7 styremøter. Dessuten er det holdt løpende kontakt om saker laget har arbeidet med. Spesielt fremheves kontakten med redaktøren av Bygdemagasinet, Ole Sønju.

Medlemsarrangementer:

Tur til Prestegårdslåven i Sande/Sande Historielag.
 Tur til Konnerudgruvene/Skoger Historielag.
 Tur til Gamlebyen i Fredrikstad/Fredrikstad Historielag.
 Tur til Sprengstoffmuseet i Sætre.
 Markvandring i Nærnesområdet.
 Tur til Riksarkivet.
 Lagskveld - Marienarkeologi - i Hovedbiblioteket.

Bygdemagasinet.

Bygdemagasinet utkom med 3 nummer i perioden. Dessuten ga laget ut ARBOK i august, den 7. i rekken.

Etter initiativ fra redaktøren i Bygdemagasinet satte vi igang en vervekampanje i høst. Denne ga oss 24 nye medlemmer.

I samarbeid med Friundervisningen tok laget initiativ til et kurs i slektsgransking/tyding av gotisk håndskrift. Kurset ble holdt i høst og ledet av fylkeskonservator Geir Helgen.

Historielaget er blitt høringsinstans for nye stedsnavn. Vi har uttalt oss til kommunen i flere slike saker.

Laget er representert i redaksjonskomiteen for kommunens jubileumsskrift til 150 årsjubileet.

Bryggerhuset på Gjellum gård.

I høst fikk laget det ca. 120 år gamle bryggerhuset på Gjellum gård av Kristoffer Gjellum, da dette skulle rives. Huset ble tatt ned på dugnad og ligger nå merket og lagret i låven på Gjellum. Meningen er å sikre det for fremtidig bygdetun.

Kornmagasinet.

Fremdriften har gått etter planen, ikke minst takket være et kommunalt tilskudd, ialt på kr. 35.000.- samt Røyken Kunstforenings bidrag på kr. 12.500.- etter sin auksjon på Høyenhall.

Arbeidet er i hovedsak utført på dugnad selv om leid tømrerhjelp har vært nødvendig.

Det er til nå nedlagt nærmere 3000 timer, bl.a. med bistand fra Kunstforeningen og begge Lionsklubbene i Røyken.

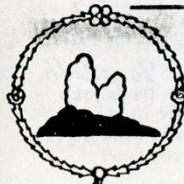
Laget har mottatt en del større gaver til Kornmagasinet - dette gjelder både inventar og utstyr.

En museumskomite er oppnevnt.

Slemmestad, den 27. februar 1987.
 TM/FC.

Røyken Historielag.

Terje Martinsen (sign.)



Et medlemskap i Røyken historielag gir deg "rotfeste" i bygda

REGNSKAP FOR RØYKEN KORNMAGASIN 1986/87

(1. mars 1986 - 28. februar 1987)

INNTEKTER

Bidrag fra kommunen	kr. 85.000.-
Bidrag fra Kunstforeningen	" 12.500.-
Salg av andelsbrev	" 600.-
Salg av tegninger	" 150.-
Renteinntekter	" 803.21
Sum inntekter	<u>kr. 99.053.21</u>

UTGIFTER

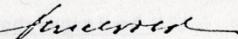
Materialer og utstyr	kr. 37.515.60
Leiearbeid	" 13.800.-
Presenningleie	" 1.204.-
Forsikring	" 1.450.-
Trykking av tegninger	" 1.260.-
Byggestrøm	" 349.50
Sum utgifter	<u>kr. 55.579.10</u>

Overskudd kr. 43.474.11
=====

Inngående beholdning bank, 1. mars 1986	kr. 69.565.61
Årets overskudd	" 43.474.11
Til disposisjon pr. 1. mars 1987	<u>kr. 113.039.72</u> =====

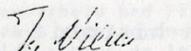
Igangværende og gjenstående arbeider vil beløpe seg til ca. kr. 105.000.-. Resten vil bli benyttet til innkjøp av inventar og utstyr.

Slemmestad, 2. mars 1987



Harald Melvold
kasserer

Regnskapet er revidert og funnet i orden


Thorleif Nilsen
revisor


Evelyn Dagsleth
revisor

REGNSKAP FOR RØYKEN HISTORIELAG 1986/87
(1. mars 1986 - 28. februar 1987)INNTEKTER

Kontingenter	kr. 5.565.-
Kommunale bidrag	" 5.200.-
Privat bidrag	" 100.-
Annonseinntekter årbok	" 5.800.-
Salg av årbøker	" 3.820.-
Renteinntekter	" 4.095.34
Sum inntekter	<u>" 24.580.34</u>

UTGIFTER

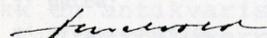
Trykking av årbok	kr. 13.000.-
Møter, turer	" 4.802.80
Bygdemagasinet	" 1.913.-
Konvolutter, innbet. blank., etc.	" 1.437.80
Telefonutgifter	" 600.-
Annonser	" 496.20
Porto	" 365.-
Kontingent Landslaget	" 352.-
Abonnement "Heimen"	" 145.-
Diverse utgifter	" 354.-
Sum utgifter	<u>kr. 23.465.80</u>

Overskudd kr. 1.114.54
=====

Inng. beholdning kasse, bank, postgiro pr. 1. mars 1986	kr. 19.189.79
Årets overskudd	" 1.114.54
Til disposisjon pr. 1 mars 1987	<u>kr. 20.304.33</u>

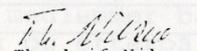
<u>Balanse pr. 1. mars 1987</u>	
Kasse	kr. 964.95
Postgiro	" 3.751.16
Bank (Historielaget og Kornmagasinet)	" 128.627.94
Egenkapital	<u>kr. 133.344.05</u>

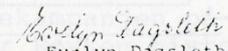
Slemmestad, 2. mars 1987



Harald Melvold
kasserer

Regnskapet er revidert og funnet i orden.

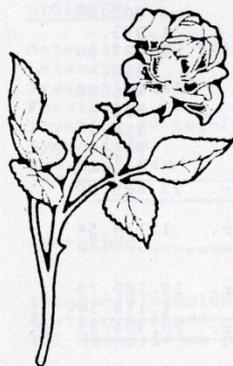

Thorleif Nilsen
revisor


Evelyn Dagsleth
revisor

Julekonkurransen

I Bygdemagasinet nr. 6, desember -86 gjenga vi et julepostkort fra slutten av 1940-tallet. Motivet var en liten gutt utkledd som julenisse. Vi fortalte at den som den gang sto modell for kunstneren nå er blitt et svært aktivt medlem i Røyken historielag.

Og spørsmålet var hvilke person det dreide seg om.



Riktig svar var:
Bjørn Brønner, Fossum, 1380 Heggedal.

Redaksjonen mottok kun to løsninger. Og begge var korrekte.
Innsendere var:

Odd Sandlund, Grimsrudveien, 3024 Hyggen
Inger Marie Melvold, 3470 Slemmestad.

Begge har fått en antikvarisk bok tilsendt i posten.

VI GRATULERER.



@pløisinger

Løsninger til de 10 "Gaader" som er presentert annet sted i bladet er:

1. Aal.	10. Loven.
2. Skorstensfeler.	42. Tromme.
3. Harpe.	43. Jalusi.
9. Skjæg.	50. Fod.

Røyken historielag gjør fortiden levende

Vervekampanjen:

200 passert

I Bygdemagasinet nr. 4, mai -86 inviterte vi til verving av nye medlemmer til laget i jubileumsåret 1986.

Resultatene av vervekampanjen overgikk våre mest optimistiske forventninger. 9 medlemmer deltok i selve vervekampanjen. Dette ga totalt 25 nye medlemmer i laget.

Vervelisten ser slik ut:

Ververens navn	Antall vervede medlemmer
Bjørn Brønner	6
Ole Sønju	6
Frøydis Christoffersen	3
Harald Melvold	3
Gustav Kirkerud	2
Liv S. Arbakk	2
K. Follestad	1
Olaf Skryseth	1
Terje Martinsen	1
Totalt	25

Vi lovet også noen premier, og overrekkelsen av disse foregikk på lagskveld i biblioteket i Røyken rådhus 19. februar.

1. premie - en trebalje i gammel stil - gikk til Bjørn Brønner. Ved loddtrekning blant de øvrige ververe ble Liv S. Arbakk trukket ut. Hun fikk en antikvarisk bok.

Til slutt overrakte Bjørn Brønner "klokkemateriell" til Ole Sønju.

VI TAKKER FOR INNSATSEN OG GRATULERER VINNERNE.

Forøvrig er det kommet til svært mange andre nye medlemmer både i den tid vervekampanjen pågikk og etterpå. Totalt har derfor Røyken historielag nå over 200 medlemmer.

Årsmøte 12. mars 1987 på Slemmestad Ungdomsskole



ROYKEN HISTORIELAG
3440 ROYKEN

- Saksliste:
1. Årsberetning.
 2. Regnskap.
 3. Kontingent.
 4. Valg.
 5. Enkel bevertning.
 6. Kornmagasinet.
 7. Innkomne skriv.
 8. Underholdning v/Tore Brønner,
fra Asker Historielag.

Formannen, Terje Martinsen, ønsket de fremmøtte 29 medlemmer velkommen til årsmøte. Sakslisten lest av I.Martinsen, denne godtatt uten kommentarer.

1. Årsberetning.

Årsberetningen lest av I.Martinsen.
G.Kirkerud påpekte at lagets kurs i slektsgransking/gotisk skrift ikke helt hadde svart til forventningene. Spesielt emnet slektsgransking var noe mangelfullt. Gotisk skrift er nødvendig å kjenne for studier i slektsgransking. Det burde i invitasjonen gjort kjent at kurset vesentlig dreiet seg om gotisk skrift. Historielaget tok dette til etterretning. Kirkerud foreslo et nytt kurs i slektsgransking.

H.Melvold påpekte en feil i årsberetningen - det kommunale tilskuddet er kr. 85.000 ikke 75.000.

G.Kirkerud etterlyste planene om ny bygdebok for Røyken. I.Martinsen sa at planen var lagt på is, da Bygdebokkomiteen kom frem til at det var for stort løft. P.Ølstad fortalte at kommunen i forbindelse med 150-årsjubileet skal trykke opp den gamle bygdeboka fra 1928, den trykkes i 1000eks. og koster kr. 200.

B.Brønner ba om en redegjørelse for veinavn i Åros og Historielagets rolle som høringsinstans. I.Martinsen opplyste at vår lokale kjentmanns navneforslag ble godtatt av teknisk etat.

2. Regnskap.

Revidert regnskap for Kornmagasinet og Røyken Historielag delt ut. Kasserer Harald Melvold redegjorde for dette. Kontingentinngangen er 92,7 % som må ansees som meget godt. Kasserer fikk ros for et godt og oversiktlig regnskap, se vedlegg. Regnskapet godkjent.

3. Kontingent.

Styrets forslag til forhøyelse av kontingenten til kr. 50.- pr. år godkjent. Dog bes styret få bragt på det rene hvilke kriterier som ligger til grunn for fastsettelse av kontingenten, bl.a. med tanke på familiemedlemskap, kontingent for skolebarn etc.

4. Valg.

Valgkomiteens formann G.Kristiansen la fram valgkomiteens forslag.

Styrets sammensetning i 1987:

Terje Martinsen	- formann	- gjenvalgt.
Bernt Bærem Svendsen	- nestformann	- ikke på valg.
Harald Melvold	- kasserer	- ikke på valg.
Froydis Christoffersen	- sekretær	- ikke på valg.
Olaf Skryseth	- styremedlem	- gjenvalgt.
Bjørn Brønner, Per Ølstad	- varamenn	- gjenvalgt.
Sverre Hella	- varamann	- ny.

Revisorer:

Evelyn Dagsleth	- gjenvalgt.
Karl Woxmyhr	- ny.

Valgkomite:

Gunnar Kristiansen, Odd Sandlund og Ole Sønju - gjenvalgt.

Ombytte på dagsorden.

6. Kornmagasinet.

I.Martinsen redegjorde for planene for Kornmagasinet. Ferdigstillelse 12. juni i forbindelse med 150-års-jubileet. Bygdesamlingen åpnes. En del gjenstander har vi fått, bl.a. et piano som gave fra Norcem.

1. etasje - utstillingsal.
2. etasje - Bygdesamling - kaldlager på 140 m².

Interesserte lag; Røyken Kunstforening, Friundervisningen, Lions Røyken,

Et husstyre skal etableres og bør bestå av 4 personer; 2 fra Historielaget, 1 fra Kunstforeningen, 1 fra andre lag. Formannen bør være fra Historielaget.

Mandat for husstyret: sette opp budsjett for drift 1987-1988, første året må regnes for prøveår. Utarbeide instruksjer.

Fremdrift - etter planen. 1. etasje så godt som ferdig.

2. etasje - nytt gulv under legging.

Antikvaren har anbefalt maling av panelet innvendig, men ingen beslutning om dette er tatt.

Historielaget fikk applaus for sitt arbeide med Kornmagasinet.

7. Ingen innkomne skriv.

5. Beverting.

Arrangementskomiteen hadde gjort en god jobb og det smakte med kaffe, rundstykker og kringle.

8. Underholdning.

Tore Bronner fra Asker Historielag ga oss Asker før og nå, i ord og bilder. Et meget interessant foredrag som høstet applaus.

Slemmestad, den 12. 3. 1987.

Røyken Historielag.

Thorvald Christoffersen.

Ole Lillelien

Kjart Bratley

Ole L. Sjørsdal
Arne Johnsen

K. W. Møller

Bo 148 - 3430 Vestbygd

B. Stømer

Arne Knudsen

Ernst W. W.
Arne Berit Hella

Bjørn Eric Hansen

Fredrik

Beul Davidsen
Harald Davidsen

Søren Ager

Obrodt

Bjerg Alstad

Willebrandt

Ole Sjørsdal

Willebrandt

Harald W. W.

Bygdeboka er klar

Som vi tidligere har nevnt i bladet blir boka "Røyken bygd før og nu" fra 1928 trykket opp igjen.

Det er Røyken kommune som i forbindelse med 150 års jubileet for det kommunale selvstyre besørger en faksimileutgave i 1 000 eksemplarer. Boka er på 623 sider i stort format og gedigen innbinding i grønt og gulltrykk.

Det er videre bestemt at Røyken historielag skal stå for markedsføringen av boka og prisen blir 225 kroner.

Nå har du endelig anledningen til å få vår egen bygdebok på plass i din egen bokhylle.

Historielaget kommer tilbake med nærmere informasjon om kort tid.

Innvielse av Kornmagasinet

Etter vel 2 års iherdig restaureringsarbeide er nå Kornmagasinet klart for offentlig innvielse. Dette skjer første helg etter pinse. Det blir blant annet barnetog med historiske antrekk, overrekkelse av kommunens kulturpris og mye mye mer. Festlighetene strekker seg over lørdag 13. og søndag 14. juni. Muligens starter man allerede fredag den 12.

På det tidspunkt dette nummer av Bygdemagasinet blir til er programmet ennå ikke klart. Men lagsmedlemmene vil bli holdt orientert. - Og selvsagt er du hjertelig velkommen til den historiske begivenhet: INNVIELSE AV BYGDEMUSEET.

Vi kommer tilbake med fyldig omtale av vårt nye bygdemuseum i neste utgave av bladet.

Røyken historielag

- et medlemskap er prisen verd -